

[Carlsen-Skiødt.]

første synes jeg nu, at det er et meget ringe Beløb, naar Talen er om kirkelige og aandelige Forhold, men dertil kommer, at en Besparelse paa $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. vel nok er noget tvivlsom. For dels vil en Sammenlægning af Embeder betyde en Forhøjelse af Lønningerne — det gælder jo ifølge Menighedsraadsloven, at hvor to Embeder lægges sammen, maa Lønnen forhøjes —, dels vil Følgen blive forøgede Kørselsudgifter. Det vil altsaa være tvivlsomt, om Besparelserne i Virkeligheden vil indtræde. Endvidere maa man heller ikke glemme, naar den højtærede Kirkeminister peger paa, at Kirkeskatterne, Skatterne til Kirker og deres Vedligeholdelse, er steget, at der vilde have været Penge nok, saafremt Kirkegodset ikke var blevet Kirkerne berøvet. Dette ved den jævne Befolkning ogsaa og forstaar det — saafremt Tienden i sin Tid ikke var blevet inddraget eller Præstegaardsjorderne solgt, vilde der have været Penge nok. Baade Korntienden og Præstegaardsjorderne vilde for øvrigt altid have været en god Værdimaaler for det Prisniveau, hvorunder de skiftende Slægter kom til at leve. Disse Goder er imidlertid berøvet Kirkerne, og derfor er det ganske naturligt, at Befolkningen ad anden Vej yder det, der kommer til at mangle. Mig bekendt har der heller ikke været væsentlig Uvillighed imod dette. Det er i alt Fald mig bekendt — og jeg kender noget til de kirkelige Forhold her i Landet —, at siden Kirken er overgaaet til Selveje, det vil altsaa sige, siden det er blevet de lokale Menigheder, der selv skal sørge for Vedligeholdelse af Kirkerne, er der sket en saa forbausende stor Forandring i Kirkernes Udsmykning, som man ikke har kendt til i de svundne Aarhundreder siden Reformationens Dage. Det har vist sig, at Befolkningen selv ønsker smukke Kirkehuse og er villig til at bære de dermed forbundne Udgifter.

Jeg vil saa blot ogsaa gøre opmærksom paa, for jeg tror, man trænger til at faa det sagt en enkelt Gang, at det er jo ikke af Statskassen, Præsternes Lønninger afholdes. Det er Menighederne selv, der efter en særlig Ligning udreder det, der mangler i, at Lønningerne kan afholdes af de Midler, som Kirken ejer; det er altsaa ikke et Forhold, der berører Statskassen.

Der blev for et Aars Tid siden nedsat et kirkeligt Udvalg, som skulde tage Fremme af Kirkens Selvstyre under Overvejelse. Det er muligt, at den højtærede Kirkeminister ikke kan oplyse noget herom paa dette Tidspunkt, men jeg vil dog gerne i denne Forbindelse spørge: Hvordan ligger det kirkelige Udvalgs Arbejde, og hvad vil Ministeren foretage sig, naar Udvalgets Betænkning foreligger? Vi er mange her i Danmark, som ønsker kirkeligt Selvstyre til en vis Grad, og det er mig bekendt, at dette ogsaa var Ministerens Ønske for et Aars Tid siden. Jeg kunde saa maaske spørge, om det fremdeles er Ministerens Ønske. Det vilde være af Interesse ogsaa at vide dette og vide, om der, efter at det kirkelige Udvalg har endt sit Arbejde, hvilket formodentlig snart vil kunne ske, vil blive indbragt Lovforslag her til Rigsdagen af den højtærede Kirkeminister vedrørende Forholdet mellem Kirke og Stat. Kirkefolket venter i alt Fald paa det kirkelige Udvalgs Arbejdes Afslutning og paa Regeringens Svar.

Ved det, jeg hidtil har nævnt om denne Sag, har jeg kun tænkt paa den folkekirkelige Side, Menighedernes Ret og Kirkens Arbejde, men der er jo ogsaa en juridisk Side ved hele Spørgsmaalet, og den danske Rigsdag skal ikke sidde den juridiske Side overhørig, og det skal Ministeren ikke heller. Jeg skal selvfølgelig udtale mig meget varsomt om den juridiske Side. Biskop Ludwigs i Aalborg har for nylig i „Berlingske Tidende“ udtalt, at han ansaa det for afgjort juridisk ulovligt at nedlægge Præsteembeder der, hvor der er en Præstegaard; Præstegaarden er overdraget til Menighedsraadet, og en Præstegaard forudsætter, at der er en Præst — det maatte i alt Fald være Lovens Aand. Vi har haft det Tilfælde i Odense Amt, som jeg har den Ære at repræsentere i Øjeblikket her i Rigsdagen, at der er nedlagt to Præsteembeder, hvortil der hørte Præstegaarde. Menighederne har saa foreløbig overtaget Præstegaardene og lejet dem ud og afventer mulige bedre Tider, men det er dog vist ikke Lovens Aand. Det forekommer mig, at vi en Gang inden længe maa til Bunds i dette Spørgsmaal, ogsaa hvad den juridiske Side angaar. Hvis den højtærede Kirkeminister ikke mener at burde tage Hensyn til disse